

Gelegaliseerd mishandelen van slimme kinderen

Charlotte Visch, 2017
Slimme kinderen lopen gevaar in Nederland

De tragiek van Marek

“Ik droom weleens dat de schoolpolitie mij komt halen,” vertelt Marek, terwijl hij mij met grote ogen aankijkt. Marek (8 jaar) en zijn moeder zijn naar mijn praktijk voor Integratieve Kindertherapie Child Consult in Amsterdam gekomen, omdat Marek heel veel heeft meegemaakt gedurende de afgelopen jaren op de twee scholen die hij heeft bezocht. Als slim ventje van 4 jaar begint hij enthousiast aan groep 1 op zijn eerste school. Wat een tegenvaller! De kinderen in de groep begrijpen hem niet als hij spreekt over sterren en planeten. De juffen verwachten van hem ‘kleutergedrag’ en kunnen niet begrijpen wat hem bezig houdt. Na twee maanden al gaat hij met grote tegenzin beginnen aan de schooldag. Marek voelt zich verdrietig en wil dan niet meer naar school. Hij verveelt zich enorm en op 5 jarige leeftijd leert hij zichzelf lezen. Helaas is dat in groep 1 en 2 niet de bedoeling. Volgens de school is hij niet slim, maar is juist alles te moeilijk voor hem. Deze vergissing komt erg veel voor doordat leerkrachten gedrag van kinderen slecht kunnen duiden. Ze hebben bepaalde ideeën over hoogbegaafdheid en herkennen daardoor de signalen van onderpresteren niet. Marek verandert inmiddels in een ‘zombie’. Op school weigert hij mee te doen met de gevraagde kleuterwerkjes en wordt dus gezien als een lastig kind met gedragsproblemen. Marek raakt in een depressie en ‘besluit’ op 6 jarige leeftijd niet meer te spreken. Gedurende een jaar communiceert hij met briefjes (hij kan al schrijven) naar zijn moeder. Marek start op zijn tweede school. Deze school is ervan overtuigd dat zij passend onderwijs kunnen bieden. Ook daar blijkt echter na drie weken, dat ze geen idee hebben, wat een intelligent kind nodig heeft. Testen vinden zij niet nodig en wanneer Marek ziek wordt gemeld, omdat het echt niet meer gaat, bedenken zij dat hij ‘onterecht verzuimt van school’. Een zeer vreemde gang van zaken. Of het moet zo zijn dat een juf tegenwoordig op afstand kan bepalen of een kind ziek is of niet. En dat ook zonder medische achtergrond! Marek is letterlijk schoolziek. En niet zo’n beetje ook, blijkt later uit onderzoek. Hij vertoont na een jaar verschijnselen van PTSS (posttraumatische stress syndroom). Ook de gang naar deze school werd na drie weken steeds moeilijker (Marek huult, smeekt en gilt). Zijn moeder kan dus niet anders besluiten dan hem ziek te melden en een poging te wagen om vrijstelling van de schoolgang voor hem aan te vragen en beroep te doen op vrijstelling van de leerplicht. Ouders hebben immers de taak hun kind optimaal te beschermen tegen factoren, die hun ontwikkeling bedreigen. De scholen in Nederland blijken niet geschikt voor Marek.

IQ-test

In Nederland zijn er een handvol specialisten, die weten hoe ze extreem intelligente kinderen kunnen testen. Aangezien de school daar geen voorstel voor doet, wordt de moeder van Marek gedwongen zelf op zoek te gaan en uiteindelijk vindt zij gelukkig een zeer deskundige specialist op het gebied van het testen van hoog-intelligente kinderen. Uit deze test blijkt dat Marek de hoogst mogelijke score haalt. In Nederland gaan de IQ-testen niet verder dan een IQ-score van 145. Marek komt waarschijnlijk meer in de buurt van een IQ-score van 170. Uit het verslag van de specialist: *Het is voor Marek schadelijk om naar school te gaan. Hij is op twee basisscholen vast gelopen en zal op een nieuwe school geen veilige stabiele plek vinden. Dit heeft enerzijds te maken met zijn persoonlijkheidsontwikkeling, die schade opgelopen heeft en anderzijds met het onvermogen van basisscholen om passend onderwijs te bieden aan uitzonderlijk hoogbegaafde leerlingen. Een school die speciaal bedoeld is voor hoogbegaafden, is nog niet gericht op het lesgeven aan een ernstig beschadigd en langdurig onder-gestimuleerd kind. Wat Marek op dit moment nodig heeft is*

tijd, om zijn als gevolg van de opgelopen trauma's te verwerken, waarvoor hij nu kindtherapie krijgt. Psychiatrisch onderzoek is niet aan de orde: er is bij Marek geen sprake van een onderliggende psychiatrische stoornis.

Je zou denken, dat het na zo'n verklaring voor iedereen duidelijk is: Marek kan niet naar school en heeft persoonlijke begeleiding nodig. Voor zijn gezin is dat geen probleem. Marek heeft contact met andere hoog-intelligente kinderen, is onderdeel van een 'club' die allemaal interessante en leuke activiteiten onderneemt en wordt daarmee niet belast met belemmeringen in de vorm van slecht onderwijs en vooringenomen leerkrachten. Helaas denkt de directie van de laatste school daar anders over. Zij doen een melding van ongeoorloofd verzuim. De nachtmerrie van Marek en zijn gezin breidt zich uit. De leerplichtambtenaar doet onderzoek en start een strafzaak i.v.m. 'ongeoorloofd schoolverzuim'. De specialist schrijft meteen: *Ik heb op tijd een verklaring afgegeven dat Marek op psychische gronden niet geschikt is om op psychische gronden niet geschikt is om tot een school te worden toegelaten. Die verklaring was bedoeld voor de leerplichtambtenaar, maar deze heeft daar niets mee kunnen doen, omdat ze meende een GGD-arts te moeten inschakelen, die vervolgens dacht mijn deskundigheid te moeten toetsen in plaats van de situatie van Marek te beoordelen. De school waar Marek stond ingeschreven heeft de verklaring ook naast zich neergelegd: men heeft melding gemaakt van ongeoorloofd schoolverzuim, terwijl Marek niet in staat was om nog langer onderwijs te volgen; zeker niet op deze school.*

Intussen wordt er niet gewerkt aan vrijstelling van school voor Marek, maar bereidt de leerplichtambtenaar de strafzaak voor om de hoofdopvoeder van Marek aan te klagen. Marek heeft nachtmerries, weet van de stress niet meer hoe hij zich moet gedragen. De spanning in het gezin neemt toe.

In de praktijk

Met alle gezinsleden bespreek ik wat ik voor Marek kan doen: dat bieden wat andere volwassenen (buiten het gezin) hebben nagelaten. Vooral het ondersteunen en erkennen van zijn ellende, geeft Marek (inmiddels 8 jaar) een fijn gevoel. Maar dat is niet voldoende. De strafzaak dreigt en ik zal meegaan als informant betreffende de geestelijke toestand van Marek. Dat geeft enige hoop voor het gezin. De rechter zal toch willen dat Marek zich vrij kan ontwikkelen? Helaas is dat niet het onderwerp van de strafzaak. Die zal gaan over 'ongeoorloofd schoolverzuim' ongeacht de ziekmelding van de moeder van Marek, die zij op tijd deed, de verklaring van de specialist op gebied van hoogbegaafdheid en het bewijs dat Marek zich prima als mens ontwikkelt, zolang hij maar niet naar school gaat. Marek voelt zich gelukkig voldoende erkend op de praktijk en hij vertelt me zijn nachtmerries: "Ik word opgehaald door de schoolpolitie en mama wordt doodgeschoten. En dan slaan ze jou knock out en kun jij mij ook niet helpen." Ik vraag me af of men wel door heeft bij leerplicht wat ze teweeg brengen bij dit kind en het gezin.

De strafzaak

De specialist schrijft naar de rechtbank: *Schoolgang en de huidige gerechtelijke procedures zorgen bij Marek en zijn gezin voor stress en trauma: eerst moeten de stressfactoren verdwijnen voordat er werkelijk herstel kan beginnen en er nagedacht kan worden over voorzichtige pogingen tot formeel onderwijs. In de tussentijd ontwikkelt Marek zich cognitief en sociaal voorspoedig: regulier onderwijs is voor dit kind niet nodig. Voor zijn emotionele- en persoonlijkheidsontwikkeling is dat funest.* Samen met de onderwijsadvocaat en de moeder

van Marek, die aangeklaagd wordt, zitten we in de rechtszaal. De rechter, de officier van justitie voor ons. Ik zit op de tribune en recht voor de rechter achter de moeder van Marek die alleen in een bankje zit, alsof ze een crimineel is die zich moet verantwoorden voor een ernstig misdrijf. Links zit de advocaat van de gemeente, de leerplichtambtenaar en (onderuitgezakt en ongeïnteresseerd) de teamleider. Rechts de onderwijsadvocaat. De zaak neemt een uur in beslag en op geen enkel moment komt het onderwerp 'het geluk en de gezondheid van Marek' ter sprake. Nee, er wordt gesteggeld over de deskundigheid van de onderzoeker die het IQ-onderzoek heeft uitgevoerd. De advocaat van de gemeente verklaart het onderzoek niet rechtsgeldig, omdat de school of de leerplichtambtenaar niet de deskundige hebben uitgekozen. Nadat leerplicht een GGD-arts en een psychiater hebben gevraagd om een onderzoek te doen (die vervolgens de opdracht terecht hebben teruggegeven bij gebrek aan juiste kennis) zitten we nu hier.

De ouder die uiteindelijk de juiste specialist heeft gevonden, zit hier in het strafbankje! Het is de omgekeerde wereld en een situatie rechtstreeks uit de wereld van Kafka. De rechter komt er niet uit en vraagt mij om een 'vijftal specialisten te vinden en dat zal de gemeente ook doen'. Natuurlijk knik ik enthousiast 'ja', maar weet tegelijkertijd dat het een onmogelijke opgave is. De rechter vraagt me of ik nog iets wil zeggen. En dan kan ik het toch niet laten om te zeggen: "Wat Marek is aangedaan is gelegaliseerde kindermishandeling." Ik verwacht een reprimande, maar ze knikt. De advocaat van de stad lijkt te ontploffen van verontwaardiging, maar daar reageert de rechter niet op. Inmiddels zijn we weer een jaar verder en heeft Marek zich de lesstof van de basisschool eigen gemaakt middels thuisonderwijs. Hoe het verder gaat? Geen idee, maar Marek en zijn gezin zijn nog steeds niet verlost van strafzaken. Opgeven is echter geen optie, want de geestelijke gezondheid van Marek staat op het spel.

Kiet

Hoogbegaafde Kiet

Mijn Integratieve Kindertherapiepraktijk Child Consult in Amsterdam wordt op dit moment overspoeld met intelligente kinderen, waarvan ouders en leerkrachten niet weten dát ze heel slim zijn. Daar ligt een taak voor de crèche, peuterspeelzaal en voorschoolse opvang. Zo duurde het ook even voordat de ouders van de vierjarige Kiet in de gaten hebben dat hij weleens slimmer zou kunnen zijn, dan zij zich realiseren. Maar gelukkig wordt bij Kiet (voordat hij naar groep 1 gaat) geconstateerd dat hij een behoorlijke voorsprong heeft in zijn ontwikkeling. Daarom gaat hij één dag per week naar de school voor Hoogbegaafde Kinderen. Hij heeft het er erg naar zijn zin. De huidige basisschool heeft die info ook gekregen, maar kennelijk hebben ze niet begrepen wie Kiet is en wat hij nodig heeft. De ouders van Kiet melden hem aan voor hulp.

De aanmeldingsklacht van Kiet en zijn ouders

Kiet is vier jaar als hij naar groep 1 mag. Hij heeft er zin in. Nu gaat het gebeuren: samen met andere kinderen leuke dingen doen! Kiet heeft twee juffen. Juf Ilse en Juf Simone. Juf Ilse begrijpt dat het de eerste dagen niet makkelijk voor hem is. Kiet raakt overweldigd door de ruimte en de hoeveelheid kinderen. Hij weet wel wat dan een goede actie is: even terugtrekken en tot rust komen. En dat begrijpt juf Ilse ook. Zij geeft hem een kussen dat hij mag pakken wanneer hij dat nodig heeft. En hij mag daarop liggen of zitten waar hij maar wil. Dat werkt prima voor Kiet en hij heeft het erg naar zijn zin. Er zijn hier en daar wel wat kleine botsinkjes, maar daar doet juf Ilse niet moeilijk over. Hij zit immers nog maar twee

weken op school. Maar dan ontmoet hij na twee weken juf Simone. Zij heeft niets gehoord over een kussen en lopen in de rij doe je met je vaste maatje, die is aangewezen door de juf. De relatie die juf Simone met Kiet aangaat is niet gebaseerd warmte, nieuwsgierigheid en respect, maar op het eisen van directe gehoorzaamheid.

In het oudergesprek vertellen de ouders mij over de angstaanjagende ervaring die Kiet vervolgens met haar heeft meegemaakt. Het onderstaande verslag is geschreven door de moeder van Kiet als aanvulling op het groeidocument van de school:

Op donderdag was het Kiets eerste schooldag bij juf Simone. Er bleek die ochtend een uitje te zijn naar het dorpshuis. Wij, als ouders wisten daar niets vanaf. Ook voor Kiet was dit een verrassing. Bij zijn eerste uitstapje en nog maar net op school wist hij de gebruiken nog niet. Hij wilde met een jongetje meelopen dat hij al kende van de zaterdagochtend gym-club. Dit was een ander kindje dan hem toegewezen was en dat mocht niet. In de het dorpshuis was een dansles door een externe persoon. Juf Simone vertelde aan mij later dat Kiet het daarbij niet naar zijn zin had en niet had meegedaan. Hij was van slag. Toen hij na afloop van de les met het 'verkeerde' kindje mee terug wilde lopen heeft ze hem aan zijn arm over de grond terug naar het schoolgebouw gesleept.

Dat is een behoorlijke afstand. Daarbij is zijn jas beschadigd, zijn broek besmeurd en kapot geraakt. Erna in de klas was hij bang en overstuur en heeft hij gehuild. Hij was zo overstuur dat hij huilende op de grond heeft gelegen tegen de deur die ze op slot had gedaan. Zo heeft hij een uur opgesloten gezeten terwijl ze met de rest van de klas verder ging.

Dit verhaal heeft juf Simone aan de moeder van Kiet verteld in de hal (waar alle ouders konden meeluisteren) toen ze hem op kwam halen. Kiet was duidelijk overstuur en wilde meteen weg.

De moeder van Kiet schrijft verder:

In dat verhaal, wat meer een waterval van woorden was, kwam geen een keer naar voren hoe Kiet dit voorval beleefd kan hebben. Ze noemde hem meteen onhandelbaar en waarschijnlijk niet te handhaven in de klas. Na 1 ochtend!

Kiet heeft meteen erna verslag gedaan aan mij op weg naar huis. Ook later heeft hij hetzelfde verteld aan zijn vader en telefonisch aan zijn oma. De volgende dag heeft hij het precies zo verteld aan zijn juffen bij de school voor Hoogbegaafde Kinderen.

Toen bleek dat hij erg veel last van het incident had. Hij was angstig voor juf Simone en de school in zijn geheel. Zijn HB-juf heeft er met hem over gesproken en hij zei dat het op te lossen was, als de juf sorry zou zeggen. Dat zou helpen, "want iedereen maakt foutjes".

Vóór deze ervaring was Kiet een vrolijk energiek jongetje dat op iedereen afstapte om contact te maken, kind of volwassene. Hij zat met veel plezier drie ochtenden op een peuterspeelzaal, op judo, voetbal en gym. Na dit voorval werd hij gespannen en angstig om naar school te gaan. Hij wist niet goed wat de juf van hem verwachtte en hoe hij zich gedragen moest. Hij werd bang voor correctie. Zodra de juf hem aansprak, dacht hij stout te zijn. Dan blokkeerde hij en sloot zich af. In zijn beleving was een fout maken stout zijn en dat was erg: je kon dan pijn gedaan worden door de juf.

Fout = Stout = Pijn gedaan worden

De hele situatie heeft op Kiet een enorme impact en gevolgen voor situaties buiten school:

Dit gevoel van onveiligheid breidde zich uit naar alle leerkrachten waardoor hij ook gespannen werd op zijn sportclubs. Opdrachten gaven hem nu druk, misschien deed hij ze wel fout! Naar gym durfde hij sowieso niet meer omdat ook in het dorpshuis gegeven wordt. Na school was hij steeds dood en dood moe. Ook toen hij in samenspraak met ons, school en zijn juf van de school voor Hoogbegaafde Kinderen, maar een half uurtje per dag ging (waarbij ik in de hal zou blijven). Zoveel had het van hem gevergd. In dat half uurtje vond hij het aanvankelijk al lastig het schoolterrein op te komen of door de deur te gaan. Uiteindelijk durfde hij wel in de hal, maar draalde dan weer. In de klas ging hij meteen naar de bouwhoek. In het gesprek met alle betrokkenen was afgesproken dat hij geen opdrachten hoefde te doen en dat het doel was dat hij zich weer veilig ging voelen op school. Echter: juf Simone veranderde toch (zonder overleg) de bouwhoek. Ze verzette de kast met spullen en dwong hem een kerstboom te bouwen van blokken, anders mocht hij niet in de bouwhoek. Dit zorgde ervoor dat hij zijn vaste veilige plekje kwijt was en zich geen raad wist. Dat waren dan toch weer aanleidingen voor juf Simone om hem te corrigeren, omdat hij in de weg zat met zijn spullen. En dat maakt hem weer van slag en versterkte het gevoel alles fout te doen.

En ook de thuissituatie is niet ontspannen meer:

Thuis kon ik niet aan hem vragen wat hij op school had gedaan en of het leuk was. Hij wilde er niet over praten en deed zijn handen over zijn oren. Ook als hij hoorde dat er over zijn school gepraat werd door ons als ouders. Dit is nog steeds zo. Die reactie zie je ook wanneer anderen vragen waarom hij niet op school zit. Opeens gedraagt hij zich weer kinderlijk voor zijn leeftijd: veel duimen en kruipen. Hij slaapt slecht en plast 's nachts opeens weer in bed. Hij bouwt steeds hutjes, thuis maar ook op visite bij anderen.

Kiet is nog niet leerplichtig, maar mist contact met zijn leeftijdgenootjes. Hij gaat met de nodige behoedzaamheid naar school met zijn moeder als extra ondersteuning:

Het had waarschijnlijk geholpen als de keer na de mishandeling juf Simone, Kiet warm behandeld had. Maar ik ben de keer erop dat Kiet van haar les kreeg, de hele ochtend in de klas geweest en ik heb gezien dat ze hem geen excuses o.i.d. gemaakt heeft. Toen ik juf Simone daarop aansprak, zei ze dat het te druk was geweest en het nog wel van kwam. Volgens Kiet heeft ze echter nooit sorry gezegd. Tijdens mijn aanwezigheid die dag in de klas viel het me op dat juf Simone meerdere keren heeft gezegd, dat ze (nu ik erbij was) "het wel durfde te laten gebeuren". Daar bedoelde ze bijvoorbeeld mee dat als Kiet in de kring even opstond niet meteen de hele klas opstond. Dit bevreedde mij omdat het om angst voor controleverlies leek te gaan. Kiet was pas voor een tweede keer bij haar in de klas. De vrijdag na de dansles was hij nl niet naar school gegaan. Wat me ook opviel was het gebrek aan directe communicatie met hem. Ze riep alleen wat niet mocht. Het was heel onduidelijk (voor hem) wat wel mocht. Bij lijmen van een paddenstoel bijvoorbeeld vroeg ze niet aan hem "wat is er?" toen hij niet meedeed. Hij bleek niet met zijn handen te willen plakken maar met een kwast. Dat heb ik hem gewoon gevraagd. Zo kwam er dus ook geen oplossing van haar kant.

Opvallend is dat Kiet vóór zijn eerste schooldag bij juf Simone nooit problemen heeft gehad op de peuterspeelzaal met zijn juffen of de kinderen daar. Ook niet bij de school voor hoogbegaafde kinderen of de Werkplaats waar hij eens per week knutselt. Naast knippen en plakken zaagt, timmert en boort hij daar werkstukken in elkaar. Hij was altijd erg sociaal en stapte op iedereen af. Zowel volwassenen als kinderen. In de supermarkt of speeltuin. Overal gedroeg hij zich vrij.

Na het incident verandert de houding van Kiet en zien ze daar ook een gespannen jongentje dat veel stress laat zien zodra hij druk ervaart. Gelukkig is Kiet niet alleen slim, maar ook een autodidact met een groot empatisch vermogen. Wil je meer lezen over Kiet en de tips voor de leerkracht van Kiet?

Lees dan het artikel *Ga voor je geluk en niet voor je gelijk* (Visch – 2017).

Stichting BEK: Bevordering van de Emancipatie van het Kind

Wat te doen met dit enorme probleem voor kinderen? Niet alleen slimme kinderen, maar eigenlijk alle kinderen hebben het recht om het leven te krijgen wat ze nodig hebben om gelukkig te worden. Wat is daarvoor nodig?

Volwassenen, die kinderen (h)erkennen als volwaardige burgers.

De rechtspraak, die kinderen (h)erkent als volwaardige burgers.

Kinderen zijn nu nog steeds overgeleverd aan de grillen van volwassenen. Die zijn immers verantwoordelijk voor hen. Zij hebben geen eigen stem. Volgens de wet bestaan ze niet als volwaardig mens: de ouders zijn hun vertegenwoordigers. Zelf hebben ze geen rechtsgeldige stem. Gelukkig dat er in scheidingszaken steeds meer een beroep wordt gedaan op een Bijzonder Curator die in zijn functie voor de Rechtbank de stem van het kind vertegenwoordigt. En hoe zit dat met conflicten op school? Daar worden kinderen nog et gehoord. We hebben de emancipatie van de vrouw gehad. Het is nu tijd voor de emancipatie van het kind.

Stichting BEK wil een overkoepelend orgaan zijn voor organisaties, die zich inzetten voor de emancipatie van het kind. Laten we op deze manier kinderen in Nederland een stem geven in hun eigen leven.

Charlotte Visch is Ontwikkelaar Integratieve Kindertherapie, trainer in het basisonderwijs (studiedagen, ouderavond, interactieve lezingen), ontwikkelaar opleiding tot Happy Coach en Integratieve KinderCoach. Zij is auteur van *AngstWegwijzer*, *Sleutel tot je kind*, *Kofferkinderen*, *Gelukkige kinderen in een gelukkige klas*, columnist *Kinderkopje* in *Kinderwijz*. Ze heeft een eigen kindertherapiepraktijk *ChildConsult* in Amsterdam: www.charlottevisch.nl